

Крилатите приключения бързат да пораснат

В тихите затынени гори на българските планини крие присъствието си една изключително интересна птица – лещарката. Намира своето убежище в слънчеви, но влажни местности, с течаша в близост вода. У нас този потаен обитател е разпространен в Рила, Пирин, Западните Родопи, Стара планина, Витоша, Осогово, Беласица и Средна гора. Оперението му е изпъстрено с множество сиви, кафяви, бели и ръждиви петънца. Лещарката е получила името си от лещациите – места, обрасли с леска, които са най-любимият дом на тази птица. Лещарката принадлежи към разред Кокошоподобни, който наброява над 180 вида по целия свят. В нашите гори, планини и полета живеят още 6 емблематични нейни братовчедя – глухарят, колхидският фазан, планинският и тракийският кеклик, яребицата и пъдпъдъкът – единственият прелетен представител на това семейство у нас, който отлита на юг с настъпването на есента. Към това голямо птиче семейство принадлежат и добре познатите ни домашна кокошка, паун и пуйка.

Всички кокошеви птици се отличават със силни крака, пригодени за ходене и ровене в земята, сравнително къси крила за бързо излитане и с това, че гнездят на земята.

Гнездото на лещарката представлява малка ямичка, изровена под някой храст или дърво, постлана с треви и листа. Тъй като е на земята обаче, пиленцата в него са изложени на постоянна опасност да бъдат забелязани от хищници.

Затова природата е дарила лещарката с предимства, които ѝ помагат да оцелее. Най-важното от тях е бързото израстване на пиленцата ѝ. Малките на повечето птици се раждат голи, слепи и безпомощни, скрити на сигурно място в гнезда по клоните на дърветата или в хралупи. Те остават там седмици наред, напълно зависими от родителите си, които им носят храна.

За разлика от тях малките лещарки са готови за приключения веднага след излюпването си. Щом пухът им изсъхне след няколко часа, те излизат от гнездото и започват да се хранят сами. Бебешкото им оперение е с цветове, които ги правят неотличими от горската постилка. Растат изключително бързо и още на десетия ден след излюпването си вече опитват да подхвъркват, за да се качат на по-ниските клони и да се крият от хищници. На 14-ия ден летят добре, а на 30 – 40-дневна възраст вече могат да бъдат напълно самостоятелни, но остават с майка си до края на третия месец, когато започват да си търсят собствена територия.

През лятото, за да пораснат бързо, малките пиленца стават ловци на насекоми, мравки, гъсеници и паяци, но обожават и горските плодове – боровинки, малини и ягоди. Но какво яде лещарката

през зимата? Повечето птици са отлетели на юг, а всичко у нас е покрито със сняг. Качва се по клоните на брези, лески, върби или елши и се храни с техните пъпки и особени цветчета, наречени реси. Това е доста твърда храна, затова лещарката поглъща с нея и малки камъчета. Те стоят в стомаха ѝ и работят като истинска „мелничка“, която смила твърдите растителни частици.

През зимата в планината е много студено. Как се топли лещарката? Подобно на глухаря лещарката прекарва студените месеци, заровена в снега. Тя прави дълъг „тунел“ в дебелия снежна покривка. Там, на завет, температурата е много по-приятна, отколкото навън на ледения вятър.

Както мъжките, така и женските лещарки имат къса качулка от пера на главата си. Мъжките се отличават с черно петно на шията, очертано с бяло, и с яркочервени кожни израстъци над очите.

Към края на лятото възрастните птици преминават през пълен процес на линене (смяна на перата). Тъй като сменя маховите си пера наведнъж, за кратък период в края на лятото лещарката губи способността си да лети добре, става много тромава и е изключително уязвима.

Подобно на глухаря, по време на размножителния си период през април, мъжкят изпълнява брачният ритуал, наречен токуване. Той се качва на високо място или клон, където започва да издава специфични звуци, да удря с криле и да демонстрира типичното за вида поведение. Така той изпраща ясен сигнал към женските птици, които избират най-впечатляващия изпълнител. Ритуалът служи и като предупреждение към останалите мъжки в района да стоят настрана и показва кой доминира в тази конкретна територия.

Женя СТОИЛОВА

Консултант д-р Петър ЯНКОВ – БДЗП

